

EXPUNERE DE MOTIVE

Necesitatea comemorării acestui eveniment este determinată de imperativul schimbării mentalității și prejudecăților greșite determinate de stereotipurile înrădăcinate în societatea românească, precum și de asumarea istoriei recente a statului român modern.

Situația actuală a romilor din România are cauze istorice și este consecința unei istorii de excluziune socială care - după trecerea unui secol și jumătate de la momentul dezrobirii țăganilor în Principatele Române - mai persistă încă în societatea românească, atât în ceea ce privește asigurarea unui tratament egal în competiția socială, cât mai ales la nivelul mentalității populației majoritare.

Desființarea robiei țăganilor în **Principatele Române** nu s-a făcut dintr-o dată, ci a fost un proces ce a durat două decenii și jumătate. Prin legiferarea dezrobirii, o populație de aproximativ 250.000 de oameni a fost ridicată de la condiția de robi și așezată pe picior de egalitate cu ceilalți locuitori ai **Țărilor Române**.

Primul act oficial care a legiferat dezrobirea țăganilor a fost adoptată în Țara Românească în anul 1843 și s-a numit **“Legea pentru desființarea dajnicilor de sub administrația Vorniciei temnițelor și trecerea lor sub administrația ocârmuitorilor de județe”** și a fost votată de **Adunarea Obștească** la data de 16 martie și a fost promulgată de domnitorul Moldovei la 22 martie 1843. Ulterior, la 31 ianuarie 1844, la propunerea domnitorului Mihail Sturdza a fost adoptată **“Legea pentru regularisirea țăganilor mitropoliei, a episcopiiilor și mănăstirilor în deobște”**. În baza acesteia, țăganii aparținând bisericii și mănăstirilor deveneau liberi.

La 14 februarie 1844, a fost votată legea prin care sclavii statului, atât cei sedentari, cât și cei nomazi deveneau liberi, dobândind, din punct de vedere legal,

aceleași drepturi ca și ceilalți locuitori ai țării. În 1851, domnitorul Barbu Știrbei ia hotărârea ca statul să-i răscumpere și să-i elibereze pe acei robi ȝigani care sufereau maltratări.

Apoi la 10 decembrie 1855, ***Divanul Obștesc*** din Moldova a votat ***“Legiuirea pentru desființarea robiei, regularea despăgubirei și trecerea emancipaților la dare”***, iar la 8 februarie 1856 a fost promulgată ***“Legiuirea pentru emanciparea tuturor țiganilor din Principatul Țării Românești”***

Instituirea la nivel juridic a dezrobirii din 1856 s-a realizat la presiunea aboliționismului occidental și s-a produs pe bază de despăgubire, în sensul că robii țigani au fost răscumpărați de la proprietari, puține fiind familiile de boieri care i-au dezrobit pe aceștia fără a primi bani; între cei care le-au redat libertatea robilor țigani de pe moșiile lor fiind promotorii dezrobirii - boierii pașoptiști.

Legiferarea dezrobirii romilor nu a adus - din nefericire - o îmbunătățire a situației social-economice a foștilor robi deveniți cetățeni liberi. Programele reformiste ale pașoptiștilor și cele ale guvernelor care au urmat nu au cuprins și soluționarea ridicării nivelului socio-economic al romilor și de includere socială a acestora printre cetățenii Țărilor Române. Neincluderea problemelor complexe ale romilor în politicile publice a condus la recăderea acestora la sărăcia specifică perioadei de robie. În decursul celor 150 de ani de “existență liberă” a romilor, s-au perpetuat marginalizarea și excluderea socială a acestora, ceea ce a creat un important decalaj socio-cultural între populația majoritară și comunitatea romilor. Pentru a supraviețui, mulți romi au fost constrânși să se separe de majoritate și să dezvolte o așa-numită "cultură a sărăciei"- în care identitatea etnică era o oportunitate pentru exploatarea unor resurse marginale - și o "cultură a rușinii", dominată de existența unui stigmat individual și colectiv.

Consecințele robiei se pot decela și astăzi în modelul mental colectiv moștenit de populația majoritară, blocându-i acesteia înțelegerea și acceptarea acestei etnii marginalizate. Faptul că se poate vorbi și în prezent, din păcate, de

emanciparea social-economică a romilor și tratarea lor drept cetățeni români cu drepturi depline, demonstrează că progresele înregistrate după 150 de ani nu sunt prea mari și că etnia romilor are - în continuare - nevoie de o **“dezrobire spirituală”** la nivelul conștiinței sociale a românilor și a celorlalte minorități, care să se concretizeze într-un standard de trai acceptabil pentru comunitățile de romi - din care 75% trăiesc și acum la limita degradării condiției umane.

Tocmai în vederea schimbării mentalității majoritarilor față de cetățenii români de etnie romă și redarea demnității lor ca etnie - având o conviețuire multiseclară cu populația majoritară -. este necesar ca Parlamentul, Guvernul să aibă în vedere inclusiv măsuri și acțiuni urgente pentru combaterea marginalizării sociale a romilor, în vederea recâștigării demnității membrilor etniei romilor.

Este necesară și o reconsiderare a istoriei moderne a României, prin introducerea în manualele școlare a acestei perioade a robiei și dezrobirii romilor, pentru ca să se transforma în bine mentalitatea populației majoritare față de etnia romilor. În acest sens, Ian Hancock – un cunoscut militant internațional pentru drepturile romilor din Marea Britanie, de origine romă - a scris în 1999: "Împreună cu ***Porrajmos (Holocaustul)***, ***perioada robiei*** este un eveniment foarte tragic din istoria europeană a poporului meu. Împreună, acestea trebuie să formeze parte integrală a textelor școlare, pentru că nu numai că nu trebuie să uităm noi istoria noastră, dar nici cei responsabili pentru aceste crime împotriva umanității nu trebuie să uite; pentru că dacă astfel de lucruri sunt uitate, ele se pot întâmpla din nou."

Asumarea acestui eveniment istoric din istoria modernă a României prin legiferarea unei date de comemorare la nivel național este conformă Constituției, respectiv articolului 6 alin.(1) din Constituție, ce stipulează că *“Statul recunoaște și garantează persoanelor aparținând minorităților naționale dreptul la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, **culturale**, lingvistice și religioase”* și articolului 35 alin.(3) - ce prevede că *“Statul trebuie să asigure*

păstrarea identității spirituale, sprijinirea culturii naționale, stimularea artelor, protejarea și conservarea moștenirii culturale, dezvoltarea creativității contemporane, promovarea valorilor culturale și artistice ale României în lume”.

De asemenea, în articolul 5 din **Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale**, ratificată de România prin Legea nr.33/1995, se stipulează că *“Părțile se angajează să promoveze condițiile de natură să permită persoanelor aparținând minorităților naționale să-și mențină și să-și dezvolte cultura, precum și să-și păstreze elementele esențiale ale identității lor, respectiv, religia, limba, tradițiile și patrimoniul lor cultural”.*

De altfel, la nivel european și internațional mai există acte similare de asumare a responsabilității statelor pentru istorie, cum ar fi Franța - care a promulgat **“Legea nr 434/2001 referitoare la recunoașterea Comerțului cu negri și a sclaviei drept crimă împotriva umanității”**, precum și **Rezoluția Congresului SUA intitulată “Apologizing for the enslavement and racial segregation of African Americans”**, adoptată la data de 18 iunie 2009.

Având în vedere cele prezentate mai sus, supunem dezbaterii Parlamentului următoarea propunere legislativă.

INIȚIATOR,

Nicolae Păun

Deputat Partida Romilor - Pro-Europa